
Obsah

PŘEDMLUVA	15
ÚVOD	17
I. ÚVOD DO DĚTSKÉHO LÉKAŘSTVÍ	
A. Historický přehled vývoje dětského lékařství a ošetřovatelství	19
1. Vývoj dětského lékařství	19
2. Vývoj dětského ošetřovatelství	21
3. Organizace péče o dítě	22
4. Základní statistická data	25
B. Základní anatomická a funkční charakteristika dětského věku v jednotlivých vývojových etapách	28
1. Rozdělení dětského věku	28
Novorozenecké období	29
Kojenecké období	29
Batolivé období	30
Předškolní věk	30
Školní věk a doba pohlavního zrání	31
2. Růst a vývoj dítěte	31
Růst váhový a délkový	31
Růst hlavy a hrudníku	35
Růst kostry, dentice	36
3. Psychomotorický vývoj	38
Novorozenec	38
Kojenec 2 až 5měsíční	41
Kojenec 6 až 12měsíční	41
Děti mezi 1. až 3. rokem	41
Děti mezi 4. až 6. rokem	43
Děti od 7 do 12 let	44
Období pubertální	44
4. Vývoj obranných schopností organismu	45

II. FYZIOLOGIE A PATOLOGIE NOVOROZENECKÉHO OBDOBÍ

A. Charakteristika novorozeneckého období	48
1. Přizpůsobování novorozence na nové prostředí	48
2. Celkový vzhled a chování novorozence	51
3. Přijímání potravy	54
4. Ošetřování novorozence	56
5. Rizikové děti	59
B. Nejčastější vývojové vady	59
1. Definice, příčiny vzniku a možnosti prevence	59
2. Léčebné možnosti některých vývojových vad	68
C. Poškození dětí při porodu	68
1. Příčiny porodního poranění	68
2. Poranění kostěných částí	69
3. Poranění nervů	70
4. Poranění mozku a míchy	70
5. Poranění jiných tkání	72
6. Ošetřování, prognóza a prevence poškození dětí během porodu	73
D. Časný a pozdní asfyktický syndrom	73
1. Časný asfyktický syndrom	74
2. Pozdní asfyktický syndrom	76
E. Novorozenecké pneumopatie	77
1. Atelektáza plic	78
2. Hyalinní blanky	78
3. Aspirační plicní záněty	79
F. Žloutenky novorozeneckého období	80
1. Hemolytická nemoc novorozenců	80
2. Ostatní žloutenky novorozeneckého období	84
Novorozenecká žloutenka, nazývaná též fyziologická žloutenka novorozenců	84
Vystupňovaná novorozenecká žloutenka	84
Žloutenka při anomálii žlučových cest	84
Žloutenka při septických stavech	85
G. Krvácivá choroba novorozenců	85
H. Infekce v novorozeneckém věku	85
1. Infekce získané během nitroděložního života	86
Syfilis	86
Toxoplazmóza	88
Listerióza	89
2. Infekce získané za porodu	89
3. Infekce získané po narození	90
Stafylokokové infekce	91
Onemocnění kůže	92
Onemocnění pupku	95
Onemocnění sliznic	96
Průjemová onemocnění novorozenců	97
Sepse u novorozenců	97

I. Novorozenecké oddělení	98
1. Zařízení novorozeneckých oddělení	98
2. Chod a hygienické zásady novorozeneckých oddělení	100
J. Nezralé dítě.	101
1. Pojem, příčiny, výskyt a prognóza	101
2. Anatomické a funkční známky nezralosti	102
3. Rozdíly mezi dítětem zralým a nezralým	103
4. Ošetřování nezralých dětí	104
Ošetření po narození	104
Péče o nezralé děti na oddělení	107
5. Výživa nezralých dětí	111
6. Oddělení pro nezralé děti a organizace péče	114
7. Další vývoj nezralých dětí	116
8. Péče sestry o nezralé děti	116

III. NAUKA O LÉCÍCH

A. Část obecná	117
1. Léky v minulosti a dnes	117
Výroba léčiv	118
Získávání léků	118
Lékopis	118
Poskytování léků nemocným	119
2. Léčiva, léky	119
Léky připravované v lékárnách	119
Léky vyráběné ve farmaceutických továrnách	119
Formy léků	120
Druhy terapie	121
Dávkování léků	121
3. Předpisování léků. Recept	122
Náležitosti receptu	122
Šarže léků v originálním balení	122
Označení léků rozepsaných	122
Účelná farmakoterapie	124
Všeobecné povinnosti sestry	124
B. Část speciální	125
1. Léky s antimikrobiálním účinkem	125
Sulfonamidy	125
Antibiotika	126
Cytostatika	133
Antiseptika a dezinficiencia	134
2. Léky ovlivňující nervový systém	135
Léky působící tlumivě na ústřední nervovou soustavu	135
Ataraktika	136
Léky proti bolesti a teplotě — analgetika, antipyretika	136
Léky dráždící ústřední nervovou soustavu	138
Léky působící na vegetativní nervovou soustavu	138
3. Léky proti alergické reakci	140
4. Kardiotonika	141

5. Léčiva proti chudokrevnosti	142
6. Látky ovlivňující srážlivost krevní	142
7. Diuretika	143
8. Laxancia	144
9. Anthelmintika	145
10. Hormonální léčba	145
11. Vitaminy	146
12. Vakcínoterapie a séroterapie	147
13. Infúzní roztoky	148
14. Léčba kyslíkem	148

IV. FYZIOLOGIE A PATOLOGIE KOJENCE

A. Výživa dítěte v prvním roce	150
1. Fyziologie trávení	150
2. Přirozená výživa	154
Tvorba a složení mateřského mléka	155
Způsob kojení	156
Hygiena kojící ženy	159
Překážky kojení, zákaz kojení	160
Sběrny mateřského mléka	162
Odstavování	162
3. Smíšená výživa	163
4. Náhrada mateřského mléka	164
5. Umělá výživa	169
Hlavní zásady umělé výživy	170
Schéma umělé výživy	172
Technika umělé výživy	175
Mléčná kuchyně	179
6. Předpisy jídel pro kojence a pokyny pro přípravu	181
B. Hygiena kojence a jeho prostředí	185
1. Tělesná hygiena	185
2. Spánek a bdění	186
3. Duševní a pohybová výchova u kojenců	187
4. Úprava prostředí	189
C. Kožní onemocnění kojenců	190
1. Anatomické a fyziologické poznámky	190
2. Opruzení (intertrigo)	191
3. Seboroická dermatitis	191
4. Leinerova nemoc	192
5. Kojenecký ekzém	193
6. Kopřivka	196
7. Impetigo	196
D. Význam vitaminů a choroby z jejich nedostatku	197
1. Význam vitaminů	197
2. Vitamin A	197
3. Vitamin D	198
Křivice	199
Tetanie	203

4. Vitamin E	204
5. Vitamin K	204
6. Komplex vitaminu B	204
7. Vitamin C	205
E. Nemoci dýchacích cest a plic kojenců	206
1. Patologickoanatomický a patologickofyziologický úvod	206
2. Příčiny onemocnění horních cest dýchacích	208
3. Onemocnění nosohltanu	208
Rýma	208
Prudký zánět středního ucha u kojenců	209
Zánět nosohltanu	210
4. Nemoci hrtanu	210
Vrozený stridor hrtanu	210
Záněty hrtanu	211
Prudký zánět hrtanu, průdušnice a průdušek	212
5. Prudký zánět průdušek	212
6. Zánět průdušinek	213
7. Záněty plic u kojenců	214
Lalůčkový zánět plic	214
Intersticiální záněty plic	215
Stafylokokový zánět plic	217
8. Zánět pohrudnice u kojenců	218
9. Ošetření dušného dítěte	219
10. Úkol dětské sestry při rentgenovém vyšetření plic u kojence	221
F. Poruchy výživy v kojeneckém věku	222
1. Průjemová onemocnění	223
Příčiny průjemových onemocnění a patologickoanatomické změny	223
Dyspepsie prostá	224
Dyspepsie toxická	226
2. Chronické poruchy výživy	233
Celiakální syndrom	235
Pylorostenóza	238
Mukoviscidóza	239
Vrozené megakolon	241

V. FYZIOLOGIE A PATOLOGIE STARŠÍCH DĚTÍ

A. Nemoci dýchacího ústrojí	242
1. Patologická fyziologie dýchacího ústrojí	242
2. Příznaky onemocnění dýchacího ústrojí	245
3. Rýma u starších dětí	246
Prudká rýma	246
Vleklá rýma	247
4. Krvácení z nosu	247
5. Zánět vedlejších nosních dutin	247
6. Angína a její komplikace	248
Prudký zánět mandlí	248
Zbytnění a vleklý zánět patrových mandlí	250
7. Onemocnění uší	250

Zánět středního ucha	250
Mastoiditis	251
Zánět zevního zvukovodu	251
8. Zánět mizních uzlin	252
9. Cizí tělesa v dýchacích cestách	252
10. Onemocnění průdušnice a průdušek	253
Prudký zánět průdušnice a průdušek	253
Vleký zánět průdušek	254
Těžce probíhající zánět hrtanu, průdušnice a průdušek	255
11. Bronchiektázie	255
12. Záněty plicní	256
Bakteriální záněty plic	258
Virové pneumonie	259
Záněty plic vyvolané plísněmi	260
Aspirační záněty plic	260
Alergická pneumonie	261
Vzduch v dutině pohrudniční	261
Chronické záněty plic	262
13. Onemocnění pohrudnice	262
Záněty pohrudnice	263
14. Léčebná tělesná výchova dětí s onemocněním plic a pohrudnice	263
15. Předcházení onemocnění dýchacího ústrojí	265
B. Nemoci srdce a krevního oběhu	265
1. Fyziologie a patologická fyziologie srdce a krevního oběhu	265
2. Příznaky chorob oběhového systému	269
3. Vyšetřovací metody	270
4. Vrozené vady srdce	271
Vrozené vady cyanotické	273
Vrozené vady s možnou cyanózou	275
Vrozené vady bez cyanózy	276
5. Získaná onemocnění srdce	276
Zánět srdeční nitroblány	276
Zánět srdečního svalu	277
Nemoci osrdečníku	278
Srdeční slabost	278
6. Revmatická horečka	280
7. Kolagenní nemoci v dětském věku	284
Rvmatoidní artritida	284
Dermatomyositis	286
Lupus erytematosus	287
C. Nemoci krevní	288
1. Fyziologie a patologická fyziologie krve	288
2. Vyšetřování při krevních nemocech	291
3. Chudokrevnost	291
Anémie ze zvýšené ztráty krve	293
Anémie z nedostatku železa	293
Anémie způsobená nedostatečnou tvorbou erytrocytů	293
Anémie hemolytická	294
4. Choroby bílé krevní složky	295
Agranulocytóza	295
Leukémie	296

Lymfogranulom	297
Infekční mononukleóza	297
5. Krevní nemoci provázené zvýšenou krvácivostí	298
Krvácivá onemocnění způsobená poruchou kapilár	299
Krvácivá onemocnění způsobená trombopenií	299
Krvácivá onemocnění způsobená poruchou mechanismu srážení	300
6. Zvětšení sleziny	301
7. Krevní převody a možné komplikace při nich	302
D. Nemoci trávicího ústrojí	305
1. Onemocnění zubů a přilehlých tkání	305
Zubní kaz a jeho prevence	305
Onemocnění zubní dřevě a ozubice	307
Zánět okostice	309
Fokální infekce	309
2. Vady postavení zubů a čelistí	309
3. Některá onemocnění dutiny ústní	310
4. Onemocnění jícnu	312
5. Hodnocení zvratků a stolice	312
6. Zánětlivá onemocnění žaludku a střev	313
Zánět žaludku a tenkého střeva	313
Zánět tlustého střeva	313
Vředový zánět tlustého střeva	315
Peptický vřed	315
7. Zácpa	316
8. Střevní neprůchodnost	318
9. Invaginace	318
10. Střevní cizopasníci	319
Roupi	319
Škrkavky	320
Tasemnice	321
Lamblie	322
Trichocephalus dispar	322
11. Nechutenství	322
12. Výživa dítěte	323
Výživa batolete	323
Výživa dítěte ve věku předškolním a školním	325
Léčebná strava u dětí s onemocněním trávicího ústrojí	326
Hromadné stravování dětí	329
13. Onemocnění jater	330
Žloutenky	332
Prudká jaterní dystrofie	334
Cirhóza jater	334
Zvětšení jater	335
Onemocnění žlučníku	335
14. Onemocnění slinivky břišní	335
E. Nemoci močového ústrojí a pohlavních orgánů	336
1. Fyziologická činnost ledvin	336
2. Patologická fyziologie močového ústrojí	339
Poruchy vyměšování moči	339
Chorobné příměsi moči	339
Príznaky poruchy ledvin	340

Vyšetřování moči a močového ústrojí	341
3. Záněty ledvin	345
Prudký zánět ledvin	345
Vleký zánět ledvin	346
4. Nefrotický syndrom	347
5. Zánětlivá onemocnění močových cest a ledvin	349
6. Vrozené vady močového ústrojí	352
7. Urémie	352
8. Močové kaménky	353
9. Nádory močového ústrojí	353
10. Onemocnění pohlavního ústrojí u dětí	355
F. Nemoci žláz s vnitřní sekrecí	356
1. Fyziologie žláz s vnitřní sekrecí	356
2. Poruchy štítné žlázy	356
Snížená činnost štítné žlázy	357
Struma	359
Zvýšená činnost štítné žlázy	360
3. Příštítná tělíska	361
4. Poruchy činnosti hypofýzy	361
Trpasličí vzrůst	362
Obrovitý vzrůst	362
Úplavice močová	362
Fröhlichův syndrom	364
5. Poruchy činnosti nadledvinek	364
Činnost kůry nadledvinek	364
Činnost nadledvinkové dřene	365
Některé choroby z hypofunkce nadledvinek	366
Následky hyperfunkce kůry nadledvinek	368
Nádory dřene nadledvinek	369
6. Porucha činnosti pohlavních žláz	369
7. Poruchy růstu	371
8. Úplavice cukrová	372
G. Tuberkulóza v dětském věku	376
1. Patologické změny	377
2. Příznaky tuberkulózy	377
3. Diagnóza tuberkulózy u dětí	378
4. Plicní tuberkulóza	380
Primární tuberkulózní komplex	380
Postprimární změny	382
5. Mimoplicní tuberkulóza	383
Mimoplicní primární komplex	384
Tuberkulóza kostí a kloubů	384
Tuberkulóza mimohrudních uzlin	384
Tuberkulóza kůže a podkožního vaziva	384
Tuberkulóza serózních blan	384
Tuberkulóza mozkomíšních plen	385
Tuberkulóza střev	386
Tuberkulóza močového ústrojí	387
Tuberkulóza oka	387
6. Léčba, prognóza a prevence tuberkulózy	387
H. Syfilis	389

I. Kožní nemoci	391
1. Fyziologie kůže	391
2. Patologická anatomie a patologická fyziologie kůže	392
3. Parazitární onemocnění kůže	394
4. Zánětlivá onemocnění kůže	395
5. Kožní nemoci vyvolané virusy	397
6. Plísňová onemocnění kůže	398
7. Alergické a toxoalergické projevy na kůži	399
8. Jiná poškození kůže	400
9. Vrozené změny na kůži	402
J. Alergické reakce dětského organismu	404
1. Patologickofyziologické poznámky	404
2. Důkaz alergie	405
Příznaky alergické reakce	405
3. Alergeny, vyvolavatelé alergie	406
Příčina a průběh alergické reakce	406
Čas potřebný ke vzniku alergické reakce	407
4. Diagnóza alergického onemocnění	407
5. Léčení alergických onemocnění	408
Symptomatická léčba	408
Specifická léčba	409
Nespecifická léčba	409
6. Prevence alergických reakcí	409
7. Všeobecné povinnosti sestry	410
8. Klinické projevy alergických reakcí	410
Klinické projevy alergických reakcí dýchacího systému	410
Alergické projevy na kůži	411
Alergické projevy gastrointestinálního traktu	413
Alergické projevy při transfúzi	413
Sérová nemoc	414
K. Boj proti úrazovosti v dětském věku	415
1. Příčiny dětské úrazovosti	416
2. Vznik úrazu	416
3. Druhy tělesného poškození	419
4. Prevence dětských úrazů v domácnosti a v kolektivních zařízeních	421
5. Otravy	422
6. Boj proti otravám	424
L. Dispenzární péče o dítě	426
1. Organizace dispenzární péče u nás a podíl sestry na jejím uskutečňování	427
Pracovníci dispenzární péče	427
Dispenzarizace a její části	427
Podíl práce sestry v dispenzární metodě	429
2. Tiskopisy pro dispenzarizaci	430
3. Dispenzární skupiny	431
4. Skupiny chorob	432
5. Rozvoj dispenzární metody práce	435
M. Rozbor nejdůležitějších příznaků	435
1. Význam diferenciálně diagnostických úvah v medicíně	435

2. Změny barvy kůže	435
Bledost kůže	436
Cyanóza	436
Ikterus	437
Erytém	437
Exantém	438
3. Poruchy vědomí	438
4. Kolaps, šok	440
5. Křeče	440
6. Horečnatý stav	441
7. Dehydratace	442
8. Edémy	444
9. Zvracení	444
10. Bolesti břicha	445
11. Změny stolice	446
12. Poruchy močení	447
13. Krvácení	448
14. Poruchy dýchání	449
Typy dýchání	450
Kašel	451
N. Etika práce dětské sestry	451
VĚCNÝ REJSTŘÍK	457